

Eelhinnang keskkonnamõju strateegilise hindamise vajaduse kohta

Haanja külas Uue-Haani detailplaneeringule

1. Sissejuhatus

Rõuge vallas Haanja külas soovitakse alata Uue-Haani detailplaneering, mis hõlmab kolme Haanja keskuses asetsevat katastriüksust kogupindalaga ligi 12 ha. Planeeringuga kavandatakse madalaid elamuid ja majutusmaju, millega soovitakse looduskaunile, kuid samal ajal olemasoleva taristuga hästi ühenduvale ja kompaktselt asustatud ning selle vahetus läheduses asuvale alale anda mõistlik kasutus olemasolevaid väärtusi kahjustamata.

2. Planeeringuala asukohaskeem

Joonis 1. Maa-amet 2023. Planeeringuala tähistatud punase joonega, olemasolevad katastriüksused kollase joonega.

3. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnangu koostamise vajadus

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi KSH) on asjaomaste asutuste ja avalikkuse osalusel korraldatav hindamine strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks. KSH eesmärk on keskkonnakaalutluste arvestamine, kõrgetasemelise keskkonnakaitse tagamine ja säästliku arengu edendamine.

Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 124 lõike 6 kohaselt tuleb detailplaneeringu koostamisel anda eelhinnang ja kaaluda KSH vajadust keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lõike 2 punktis 4 nimetatud detailplaneeringu koostamisel. Kuivõrd kavandatava detailplaneeringuga planeeritakse osaliselt turismimajanduse valdkonna tegevusi, mis kuuluvad Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 14 punkti 2 kohaselt KSH eelhinnangu vajadusega tegevuste hulka, on antud juhul KSH eelhinnangu koostamine asjakohane. Samuti kuulub planeeringuala Natura 2000 võrgustiku koosseisu.

Käesolev eelhinnang KSH vajaduse kohta on koostatud eesmärgiga välja selgitada, kas detailplaneeringuga kavandatavate tegevuste elluviimisega võib kaasneda olulisi keskkonnamõjusid, millest tulenevalt otsustatakse KSH läbiviimise vajadus.

KSH eelhinnangu koostamisel on aluseks võetud detailplaneeringu algatamise taotluses ja selle lisades esitatud teave, kehtivad strateegilised planeerimisdokumendid ning teave eelhinnangu koostamise hetkel olemasoleva olukorra kohta planeeringualal ja selle läheduses. Kavandatava tegevuse täpsed detailid ei ole antud etapis teada ning selguvad planeeringu koostamise käigus, arvestades piiranguid planeeringualal ning Rõuge valla ruumilise arengu eesmäärke. Eelhindamisel on lähtutud KeHJS-s toodud KSH algatamise vajaduse hindamisele esitatud asjakohastest kriteeriumitest.

4. Planeeringuala üldised andmed

Asukoht: **Võru maakond, Rõuge vald, Haanja küla**
planeeringuala suurus ligikaudu 11,6 ha

Katastriüksused: **Harakmäe** (katastritunnus 18101:001:2110, registriosa nr 393841), suurus 9,04 ha, sihtotstarve maatulundusmaa 100%. Kõlvikuline koosseis: haritav maa 1,45 ha, looduslik rohumaa 3,46 ha, metsamaa 2,36 ha, muu maa 1,77 ha. Hoonestus puudub, kinnistu ääres paikneb vundament.

Spordibaasi (katastritunnus 18101:001:2790, registriosa nr 713141, suurus 1298 m², sihtotstarve ärimaa 100%. Kõlvikuline koosseis: õuema 1298 m². Katastriüksusel paikneb elu- või ühiskondlik hoone.

Pajusaare (katastritunnus 18101:001:3080, registriosa nr 755241, suurus 2,37 ha, sihtotstarve ärimaa 10% ja maatulundusmaa 90%. Kõlvikuline koosseis: haritav maa 0,39 ha, looduslik rohumaa 1,74 ha, metsamaa 0,07 ha, muu maa 0,17 ha. Katastriüksusel paikneb kõrvalhoone.

Tehnovõrgud: Planeeringualal asuvad Telia Eesti AS sideehitised ning Elektrilevi OÜ elektrimaakaabelliinid. Veetrasside paiknevus vajab täpsustamist.

Kitsendused: Haanja looduspargi maastikukaitseala, Keskusala piiranguvöönd; Natura 2000 võrgustiku Haanja loodusala ja linnuala; sideehitised ja nende kaitsevööndid; avalikult kasutatavate teede (Kose-Käbli ja Rõuge-Vastseliina) kaitsevööndid; elektrimaakaabelliinid ja nende kaitsevööndid; sundvalduse ala Rõuge valla kasuks (tee).

5. Detailplaneeringu eesmärk

Haanja külas soovitakse algatada Harakmäe, Spordibaasi ja Pajusaare katastriüksusi hõlmav detailplaneering eesmärgiga luua tugeva kohavaimuga piirkonda multifunktsionaalne Uue-Haani „küla“, millega antakse kinnistutele turismimajanduslikust vaatest mõistlik kasutus, kuid ühtlasi hoitakse olemasolevaid kogukondlikke- ja loodusväärtusi. Osa alast soovitakse jagada elamukruntideks ning osaliselt kavandatakse puhkemajanduslikku äritegevust väikeste, keskkonda sobituvate puhkemajade ja väikese hotelli näol. Kavandatav hoonestus lähtub Kagu-Eesti maapiirkondadele iseloomulikust arhetüübist ning hooned on madalad. Detailplaneering on kehtestamise järgselt lähiaastate ehitustegevuse aluseks. Planeeringuga kavandatakse:

- 1) Harakmäe katastriüksuse jagamine kuueks väikeelamumaa ja üheks tänavamaa krundiks, ehitusõiguste andmine pereelamutele (krundi kohta üks) ja neid teenindavatele ehitistele (sh saun ja üks lisa abihoone krundi kohta ning tehnovõrgud).
- 2) Spordibaasi katastriüksusel paikneva hoone rekonstrueerimine (kasutamiseks üldalana, toitolustamiseks jms) ning selle kõrval asuva vana vundamendi peale või asemele uue hoone (väike hotell) rajamine.
- 3) Pajusaare katastriüksusele 8 väikemaja kavandamine, igaühes 2 majutuskorterit (turismimajanduse eesmärgil).

Väikeelamumaa kruntide planeeritav suurus jääb vahemikku 0,6-1,6 ha. Krundijaotus on kavandatud maastiku eripäradest lähtuvalt, maakorralduslik kavand on esitatud koos detailplaneeringu algatamise taotlusega. Kõikide kruntide juurde kavandatakse juurdepääsud.

Planeeringuga muudetakse maaüksuste maakasutuse sihtotstarbed (maatulundusmaast elamumaaks ja osaliselt ärimaaks), määratakse haljastuse ja heakorra põhimõtted, seatakse hoonetele arhitektuursed nõuded, selgitatakse välja võimalikud tehnovõrkude asukohad ning määratakse keskkonnatingimusi tagavad nõuded planeeringulahenduse elluviimiseks. Maakasutuse juht-

otstarbe muutmine antud detailplaneeringuga moodustab kogu Haanja valla üldplaneeringuga määratud maatulundusmaa juhtotstarbega alast väheolulise osa ning planeeringu iseloom ei ole üldplaneeringu põhilahendust muutev.

Planeeringuala asub Haanja looduspargis, Natura 2000 alal ning on osa rohevõrgustikust ja riikliku tähtsusega Rõuge-Haanja-Kütiorg väärtusliku maastiku alast, mistõttu on oluline planeeringulahendus välja töötada selliselt, et olemasolevat olukorda loodusväärtuste vaatest (maastikuilme, puistu, vaated jms) mõjutataks minimaalselt ning ebasoodsat mõju kaitstavatele aladele (sh Natura 2000 võrgustikule), objektidele ja rohevõrgustikule üldisemalt ei kaasneks.

Planeeringuga lahendatakse planeerimisseadusest tulenevad ülesanded. Tehnovõrkude osas on vajadus elektriühenduse ja sideühenduse loomiseks kõikide ehitistega. Planeeringualal asuvad Telia Eesti AS sideehitised ning Elektrilevi OÜ elektrimaakaabelliinid, alal on elektriliitumine olemas. Veevarustus ja kanalisatsioon soovitakse võimalusel lahendada liitudes ühisveevärgiga ning ühiskanalisisatsiooniga. Soojusvarustus soovitakse lahendada lokaalselt.

Kõikide majapidamiste ja majutushoonete juurde planeeritakse juurdepääsud ning parkimiskohad. Planeeringualale on juurdepääsu võimalus kahelt poolt: riigimandis olevalt 25161 Kose – Käbli teelt (katastritunnus 18101:01:3560) ning munitsipaalomandisse kuuluvalt Haanja – Hallimäe teelt (katastritunnus 18101:001:0309). Jagamise tulemusel moodustuvatele kruntidele tuleb juurdepääsud lahendada planeeringuala siseselt.

6. Seotus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Rõuge valla arengukava 2035+ kohaselt positsioneerib Rõuge vald end roheline ja maalähedast eluviisi toetava vallana, kus looduskeskkonda peetakse oluliseks konkurentsieeliseks. Rõuge on aastaringselt toimiv, tuntud ja tunnustatud turismi- ja puhkemajanduspiirkond. Piirkonnas domineerib väikeettevõtlus, eelkõige turismiettevõtlus.

Arengukavaga on kokku lepitud, et vald rakendab väärtuspõhist juhtimist ja lähtub eesmärkide ja tegevuste elluviimisel kokkuleppelistest väärtustest, kus väärtusena on mh nimetatud looduskeskkonna, pärandi ja piirkondade paigaidentiteedi hoidmine ning väärtustamine. Ruumilise arengu peatükis on märgitud, et loodust ja maastikku hinnatakse kõrgelt ning piirkond on Võrumaa puhke-, talispordi- ja turismi sihtkohana oluline. Suure Munamäe vaatetorn on valla külastatavaim turismisihtkoht, mistõttu nõudlus täiendavate majutusvõimaluste osas selle vahetus läheduses on olemas. Vald on teinud märkimisväärsed investeeringuid turismiobjektide seisukorra parendamiseks ja külastatavuse tõstmiseks ning erasektori kaasa tulek kohal viibitud aja pikendamiseks ning tervikliku külastuskogemuse pakkumiseks on oodatud jätk.

Arengukavas on esitatud valla arenguvajadused, milleks mh on heade elamistingimustega elamispindade (korterid, elamud, krundid) tekitamine, mis looks eelduse valda kolimiseks ning piirkonna külastatavuse tõstmine ja kvaliteetsete ning silmapaistvate teenuste olemasolu. Detailplaneeringu koostamine ja elluviimine toetab mitmel moel valla arengueesmärkide realiseerumist.

Üleriigilise planeeringu “Eesti 2030+” kohaselt on Eesti ruumilise arengu visioon: “Eesti on sidusa ruumistruktuuriga, mitmekesise elukeskkonnaga ja välismaailmaga hästi ühendatud riik. Hajalinnastunud ruum seob tervikuks kompaktsed linnad, eeslinnad ja traditsioonilised külad, väärtustades kõiki neid elamisviise võrdselt ühepalju. Hajalinnastunud ruumi inimsõbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ja hästi sidustatud asulate võrgustik.” Üleriigilises planeeringus on esitatud ruumilise arengu põhisuunad ja eesmärgid, milleks mh on tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, mis eeldab olemasolevale asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamist ning rohevõrgustiku sidusus ja maastikuväärtuste hoidmine. Detailplaneeringu algatamine on üleriigilise planeeringu põhisuundadega kooskõlas, planeeringuga kavandatakse asustust olemasoleva kompaktselt asustatud ala sees, kus infrastruktuur on toimiv ja tekib sidusus keskusega.

Võru maakonnaplaneering 2030+ kohaselt tuleb asustuse arengu suunamisel lähtuda olemasolevast asustusstruktuurist ning maakonna arengu kavandamisel arvestatakse kaitstavate muinsus- ja loodusväärtustega. Asustuse arengu suunamise üldine huvi on, et asustuse areng ei tooks kaasa asjatuid kulusid uue tehnilise ja sotsiaalse taristu rajamisel ja ekspluatatsioonil, kuid soodustaks mitmekesise ja kvaliteetse elukeskkonna säilimist. Sellise arengu saavutamiseks on tarvis suurendada olemasoleva kompaktse asustusega piirkondade ruumilist ja funktsionaalset sidusust, leida uus rakendus kasutusest välja langenud hoonetele ja nende lähialadele ning säilitada väljakujunenud asustumustreid hajaasustuses. Detailplaneeringu koostamine kavandatud eesmärkidel ja kavandatud alal toetab asustuse suunamise eesmärgi elluviimist.

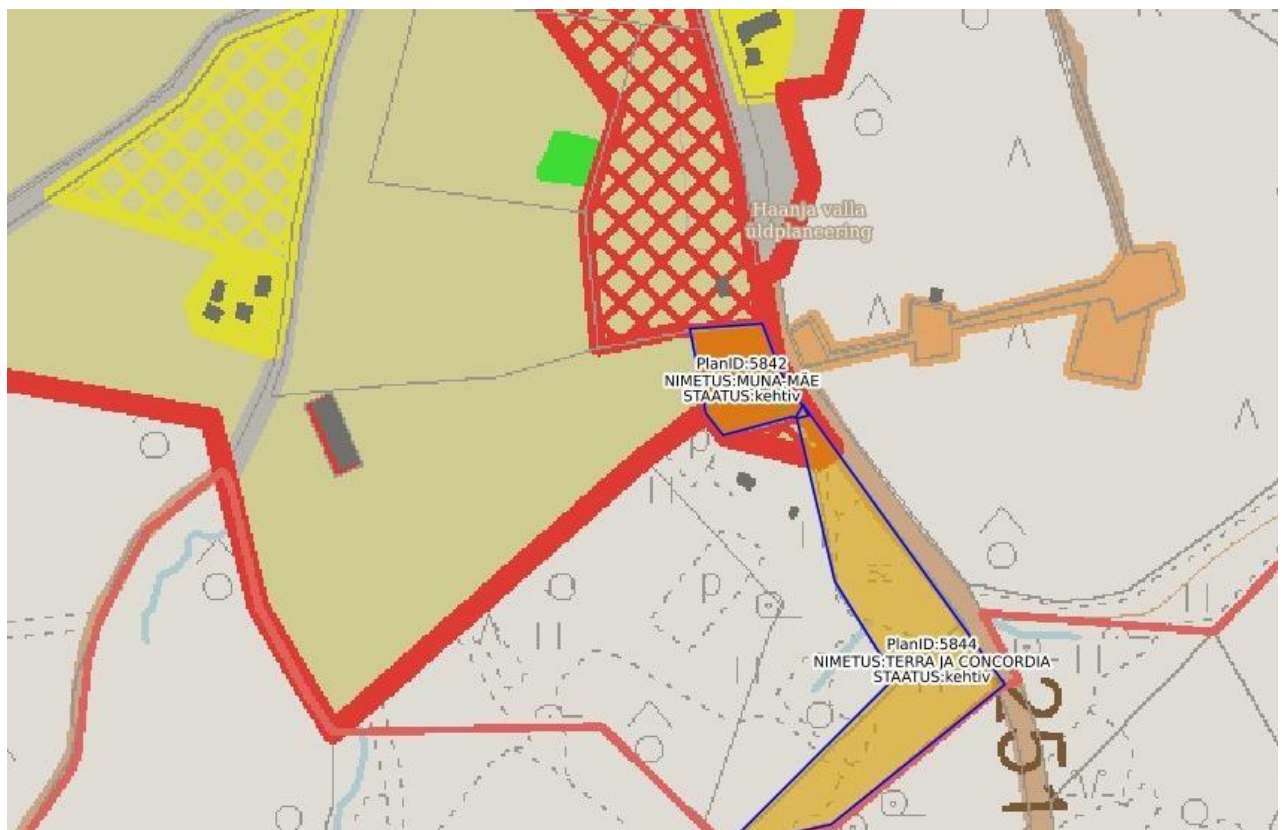
Planeeringuala asub riikliku tähtsusega Rõuge-Haanja-Kütiorg väärtusliku maastiku alal. Maakonnaplaneeringus on esitatud põhimõtted väärtuslike maastike säilitamiseks, millest antud planeeringu puhul on olulisemad soovitus kasutada ehitamisel looduslike materjale, maastike hoidmine, miljöliste väärtuste hoidmine ning olemasolevate väärtuste säilimine. Lisaks on oluline tagada maastikarhitektuuriline sobivus väärtusliku maastiku ajaloolis-kultuurilise taustaga. Maakonnaplaneeringu kohaselt on soovitatav arendada puhke- ja turismimajandust juba välja kujunenud puhkepiirkondades, sh Haanjas. Väärtuslikel maastikel on turismi- ja puhkemajanduslik ettevõtlus soositud kõrge puhkeväärtuse tõttu. Detailplaneeringu koostamine on maakonnaplaneeringu soovitusel kooskõlas.

Maakonnaplaneeringu alusel kuulub planeeringuala Haanja roheline võrgustiku koosseisu, olles Haanja tuumalal. Rohelise võrgustiku määramise eesmärgiks on maakonnaplaneeringu kohaselt tagada Võrumaale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilimine, looduslike, poollooduslike jt väärtuslike ökosüsteemide kaitsmine ning looduse säästliku kasutamise põhimõtete teadvustamine, kuivõrd kogu rohevõrgustiku süsteem on oluline ökoloogilise tasakaalu säilimisel. Detailplaneeringu koostamisel tuleb arvestada maakonnaplaneeringust tulenevate põhimõtetega rohevõrgustikku ehitiste kavandamisel, nagu maastikulise ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, looduslike alade säilitamine võrgustikus vähemalt 90% ulatuses, rohekoridoride läbilõikamise vältimine. **Detailplaneeringuga ei kavandata rohevõrgustikule olulist negatiivset mõju avaldavaid tegevusi.**

Haanja valla üldplaneering (kehtestatud Haanja vallavolikogu 29.12.2011 määrusega nr 19), mis koostati enne omavalitsusreformi, kuid on jätkuvalt kehtiv kuni ühinenud Rõuge valla

üldplaneeringu kehtestamiseni, annab soovituselise elumualade arendamiseks eelkõige olemasolevate kompaktse hoonestusega alade vahetus läheduses, kus on neid võimalik ühendada olemasolevate teede ja tänavate ning tehnovõrkudega. Kavandatud arendusteks on seega asukoht hästi sobiv, jäädes kompaktset hoonestatud alale ning selle vahetusse lähedusse ning olles keskusega funktsionaalselt hästi seotud. Tagada tuleb ligipääs Haanja maratoni radadele.

Üldplaneeringuga on planeeringualale osaliselt ette nähtud maatulundusmaa juhtotstarve, väheses osas (Spordiplatsi katastriüksusel) ärimaa otstarve ning osaliselt on maatulundusmaa juhtotstarbega maa reserveeritud kasutamiseks ärimaana. Planeeringulahendus on kooskõlas üldplaneeringuga, kuid maatulundusmaale kavandatakse osaliselt ka elamuarendust, mida üldplaneeringuga ette nähtud ei ole. Maakasutuse juhtotstarbe muutmine antud detailplaneeringuga moodustab kogu Haanja valla üldplaneeringuga määratud maatulundusmaa juhtotstarbega alast väheolulise osa ning kuna ulatuslikku juhtotstarbe muutmist ei kavandata, ei muudeta detailplaneeringuga üldplaneeringu põhilahendust.

Joonis 2. Maa-amet 2023. Haanja valla üldplaneeringus määratud maakasutuse juhtotstarbed. Rohekaskollane ala tähistab maatulundusmaa juhtotstarvet, punane viirutus ärimaaks reserveeritud ala. Punane kontuur tähistab kompaktse asustusega ala piiri.

Kehtivad detailplaneeringud kavandataval planeeringualal puuduvad. Naaberkinnistutel kehtivad Muna-Mäe detailplaneering (kehtestatud 2005. a) ning Terra ja Concordia detailplaneering (kehtestatud 2009. a). Lähialal kehtivaid detailplaneeringuid tuleb kõnealuse planeeringu koostamisel arvestada, et tagada terviklik ning hästi toimiv ruumilahendus. Lisaks tuleb arvestada, et hiljuti on algatatud Harjomäe ja Taltsi-Mäe katastriüksuste detailplaneering, mis asub küll Haanja keskuse teises otsas, kuid vee või kanalisatsiooni võrku ühendamise

kavandamisel, samuti arvestades rohevõrgustiku ja kaitseala toimimist, tuleb potentsiaalselt realiseeruvaid arendusi arvestada.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et detailplaneeringu algatamine on kooskõlas kõrgema taseme strateegiliste planeerimisdokumentidega.

7. Võimalikud mõjud keskkonnale

Igasugune ehitustegevus avaldab mõju olemasolevale keskkonnale. Koostamisel oleva detailplaneeringu puhul ei kavandata tegevusi, mis kuuluksid KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Omavalitsusel tuleb anda eelhinnang, kas planeeritaval tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Planeeringuala asub Haanja keskuses alal, mis on inimtegevusest mõjutatud pikka aega, kuid looduslik keskkond on seejuures hästi säilinud. Läheduses on välja kujunenud taristu ja kompaktne asustus, mis on sõltumata detailplaneeringu realiseerimisest populaarne turismisihtkoht. Planeeringuga ei kavandata olulise mõjuga ehitisi ning kuivõrd looduskeskkond on antud arenduse puhul peamine konkurentsieelis, siis soovib arendaja olemasolevaid loodusväärtusi säilitada olemasoleval kujul võimalikult ulatuslikult. Lähtuvalt planeeringuala suurusest ja kavandatavatest tegevustest, ei mõjuta tegevused keskkonda oluliselt. Väheolulisi mõjusid toob kaasa igasugune arendustegevus, kuid tegemist on väheulatusliku mõjuga. Piiriüleseid mõjusid ei esine ja piirkonda ei ole kavandatud ka teiste planeeringutega tegevusi, mis antud planeeringuga koosmõjul võiks kumulatiivselt esile kutsuda olulise ebasoodsa mõju keskkonnale.

Sotsiaalsele keskkonnale avaldab planeeringu elluviimine eeldatavasti pigem mõningast positiivset mõju. Lühiajalised ja lokaalse iseloomuga negatiivsed mõjud, nagu ehitusaegne müra, mõningane vibratsioon ja liikluskooormuse tõus, on tõenäolised, kuid tegemist ei ole olulisi häiringuid tekitavate mõjudega. Detailplaneeringu elluviimise järgselt võib tekkida lisanduvate elanike võrra suurenenud liikluskooormus, mis märkimisväärselt mõju keskkonnale ei avalda juba senini kompaktselt asustatud piirkonnas, kus taristu on välja arendatud varasemalt ning mis on turismisihtkohana aktiivselt kasutatav. Positiivselt mõjutab sotsiaalset keskkonda asjaolu, et maa-alad saavad otstarbeka kasutuse. Kruutide hoonestamisel võib potentsiaalselt piirkonda kolida uusi elanikke, mis võib avaldada positiivset mõju sotsiaalsele kapitalile.

Olulist ohtu inimese varale või tervisele planeeringu realiseerimine endast ei kujuta. Hoonete ja rajatiste projekteerimisel ja ehitamisel tuleb arvestada võimalike avariohtudega ning neid vältida, samuti tuleb kavandada avariohtu vähendavad ohutusnõuded ja nendest planeeringu elluviimisel kinni pidada. Ehitustöödega kaasnev mõju on ruumiliselt suuresti piiritletud tegevuse asukohaga ning ehitustegevusi ei planeerita asukoha territooriumist väljaspool. Harjumuspärased vaated suures osas säilivad ning kavandatav „uuenduslik küla“ loob piirkonda lisandväärtust, mistõttu ümbruskonnas paiknevale varale võib avalduda pigem positiivne mõju.

Ajalooline asustus ja kultuuripärand on käsitletav sotsiaalse keskkonna komponendina. **Planeeringualal ega selles vahetus läheduses ei paikne teadaolevalt muinsuskaitsealisi või pärandkultuuri objekte.** Järgitakse väljakujunenud hoonestuse paiknevust, taastatakse olemasolev hoone ning üks uutest hoonetest on kavandatud olemasoleva vundamendi asemele.

Looduskeskkonnale avalduvate võimalikele mõjudele eelhindangu andmisel nähtub, et ebasoodsate mõjude avaldumine ei ole tõenäoline. Hinnangu andmisel tuleb arvestada, et tegemist on väärtusliku ja tundliku alaga looduskaitsealastest vaatest ning arvestada tuleb mitmeid asjaolusid ja looduskaitsealasi piiranguid:

- **Paiknemine Haanja looduspargis**, kus Vabariigi Valitsuse 22.01.2015 määruse nr 10 „Haanja looduspargi kaitse-eeskiri“ (edaspidi eeskiri) kohaselt tuleb tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades ka Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi. Planeeritav ala asub Keskusala piiranguvööndis, mille kaitse-eesmärk vastavalt eeskirjale on maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Eeskirja § 6 punktide 1 ja 3-7 kohaselt on kaitseala valitseja nõusolekuta Haanja looduspargis keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks või ehitusluba, anda projekteerimistingimusi ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks. Haanja looduspargi kaitseala valitseja on eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet. Keskusala piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul ehitiste püstitamine lubatud. Detailplaneeringuga kavandatavad tegevused ei avalda eeldatavalt kaitse-eesmärkidele või ala terviklikkusele negatiivset mõju. **Kavandatud hoonete ja nende teenindamiseks vajalike tehnoarajatiste rajamine kompaktses asustuses alal ja selle vahetus läheduses paiknevale planeeringualale ei ole kaitse-eesmärke kahjustav.** Detailplaneeringu koostamisel tuleb juhinduda keskkonnakaitsealastest nõuetest.
- **Ehitustööde käigus tuleb vältida võimalikke lekkeid pinnasesse ja põhjavette.** Planeeringu elluviimisega mõjutavad pinnast hoonete ja rajatiste ehitamisega seonduv tegevus ning pinnasesse juhitud sademevesi. Tööde läbiviimisel peab järgima keskkonnoaohutuse nõudeid ohtlike ainete, sh kütuste, hoidmisel ja kasutamisel. Võimalikult palju tuleb pöörata tähelepanu avariiolekordade vältimisele. Reostuse tekkimisel rakendada viivitamatult selle likvideerimismeetmeid. Eeldatavalt ei kaasne tavatingimustel kavandatava tegevuse käigus olulist mõju pinnasele.
- **Paiknemine rohevõrgustiku Haanja tuumalal.** Riigikohus on tõdenud, et kõrgema tasandi planeeringuga terviklikult kujundatud rohevõrgustiku tõhusust ei tohi ohtu seada selle tükikhaaval muutmisega detailplaneeringu tasandil. Täiendavad maakasutustingimused on esitatud nii üldplaneeringus kui maakonnaplaneeringus ning neid tuleb ala arendamisel järgida. Rohelise võrgustiku toimimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tuumalas ei langeks alla 90%. Kavandatav uusasustus ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore. Tagada tuleb veekogude ehituskeeluvööndite ja kallaste võimalikult suure ulatuse säilimine. Transpordimaa ja rohelise võrgustiku alade lõikumisest tekivad konfliktalad, kus tuleb kavandada vajalikud kaitseabinõud liikumisvõimaluste säilitamiseks ning õnnetusjuhtumite vältimiseks. **Rohevõrgustiku säilitamise põhimõtete järgmine on antud detailplaneeringu puhul võimalik ning võrgustiku tõhusust ja sidusust ei rikuta.** Sarnased väärtused laienevad ka lähedalasuvatele kinnistutele, mistõttu on nende arendamisel lähtutud samadest põhimõtetest ja tähtsustatud olemasolevate väärtuste säilimist ning rohevõrgustikku. Ka olemasolevate arendustega koosmõjus on täiendava negatiivse mõju avaldumine rohevõrgustikule ebatõenäoline. Ala on aktiivselt külastatav ja inimtegevusest mõjutatud olnud populaarse

turismisihtkohana aastaid, planeeringuga ei kavandata uusi maanteid, kõrgeid piirdeaedasil, ehitustegevusi ehituskeeluvööndis ega ulatuslikku haljastuse eemaldamist. Rohekoridore läbi ei lõigata.

- **Paiknemine Rõuge-Haanja-Kütiorg riikliku tähtsusega väärtusliku maastiku alal.** Detailplaneeringu taotluse ja sellega kaasas olnud arhitektuurse kavandi/maakasutusplaani kohaselt kavandatakse madal ja keskkonda sobituv hoonestus, arvestades maastikulisi eripärasid ning säilitades avatud vaated. Väärtuslik kõrghaljastus säilitatakse. Hoonestuse paigutamisel on oluline järgida hästi säilinud asustusstruktuuri. Esialgse kavandi alusel on hooned paigutatud sobivalt, kavandatud hoonestus meenutab piirkonnale omast sumbküla ning on ka pindalalt võrreldav lähedalasuva põlise Plaksi sumbkülaga. Järgitakse paikkonnale omaseid hoonemahtusid. Väärtusliku maastiku arendamiseks seatud täiendavaid tingimusi tuleb planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestada, taotlusega esitatud kavandis on seda tehtud.
- **Paiknemine Natura 2000 võrgustiku looduslal ja linnualal.** Paiknevusel Natura 2000 võrgustikus kohaldub eel hinnangule erisus ja sellest tulenevalt käsitleb temaatikat põhjalikumalt järgnev alapeatükk.

7.1 Mõju eel hinnang Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärkidele

Natura 2000 on Euroopa kaitstavate alade võrgustik, mis on loodud loodus- ja linnudirektiivide alusel eesmärgiga kaitsta haruldaste või ohustatud loomade, taimede, seente elupaiku ja kasvukohti.

Planeeringuala paikneb Natura 2000 võrgustiku Võru maakonna Haanja looduslal (EE0080613). Haanja looduslal on kaitstavad elupaigatüübid liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesktoidelised mõõdukalt kareda veega järved (3130), vähe- kuni kesktoidelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Natura 2000 kaitse-eesmärgiks olevad liigid Haanja looduslal on harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), harivesilik (*Triturus cristatus*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), saarmas (*Lutra lutra*), karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*), kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*) ja harilik kobarpea (*Ligularia sibirica*). **EELIS andmebaasi andmetel planeeringualal nimetatud objektide esinemist pole registreeritud.**

Planeeringusse hõlmatud Harakmäe katastriüksuse läänepoolses servas asub seisuveekogu (tiik), kus EELIS andmebaasi andmetel ei ole kaitsealuseid liike registreeritud. Detailplaneeringu taotluses oleva info kohaselt ei kavandata veekoguga seotud ehitustegevusi.

Planeeringuala paikneb Natura 2000 võrgustiku Võru maakonna Haanja linnualal (EE0080613), kus liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), jäälinn (*Alcedo atthis*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), rukkirääk (*Crex crex*) ja värbkakk (*Glaucidium passerinum*). EELIS andmebaasi andmetel planeeringualal nende liikide esinemist pole kirjeldatud.

Planeeringualal on EELIS andmebaasi kohaselt registreeritud (KLO9133008) III kaitsekategooria händkaku (*Strix uralensis*) elupaik, mille serv jääb vähesel määral ka Harakmäe kinnistu lääneserva. III kaitsekategooriasse arvatakse liigid, mille arvukust ohustab elupaikade ja kasvukohtade hävimine või rikkumine ja mille arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka. Händkaku asurkonna kui terviku jätkusuutlikkust ohustab peamiselt elupaikade kadumine või nende kvaliteedi langus. Vanade metsade vähenedes kaovad pesitsemiseks sobivad tüügas- ja õõnepuud. Planeeringu eesmärkide saavutamiseks olemasolevat looduslikku keskkonda ei muudeta, mistõttu võib eeldada, et händkaku elupaik jääb planeeringus ettenähtud tegevustest puutumata.

Planeeringuala vahetusse lähedusse jääb EELIS andmebaasi kohaselt ka (KLO9133008) III kategooria kaitsealuse linnu väike-kärbsenäpi (*Ficedula parva*) püsielupaik. Eesti Ornitoloogiaühingu poolt välja antud Linnuatlases (Tartu 2018) on väike-kärbsenäpi peamiste ohustajatena välja toodud vanade looduslike puistute raie. Planeeringualal säilib olemasolev kõrghaljastus ning väike-kärbsenäpi elukeskkond säilib puutumatuna.

Kokkuvõtvalt on täidetud eeldus KSH algamata jätmiseks kuivõrd planeeringuga ei kavandata tegevusi, mis võiksid oluliselt ebasoodsalt mõjutada Natura ala kaitse-eesmärke või ala terviklikkust.

8. Asjaomaste asutuste seisukohad

KSH algamise või algamata jätmise otsuse tegemisel tuleb arvestada asjaomaste asutuste seisukohtadega. Rõuge Vallavalitsus esitas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 6 alusel detailplaneeringu algamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algamata jätmise korralduse eelnõu koos lisadega seisukoha andmiseks Keskkonnaametile ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile.

Keskkonnaamet andis 06.12.2023 kirjaga nr 6-2/23/23242-2 seisukoha, et nõustub KSH eelhinnangu järeldusega, mille kohaselt planeeringuga kavandatud tegevus ei ohusta kaitse-eesmärke, kui planeeringualal olev haljastus säilitatakse ja arendatakse eskiisil näidatud kujul. Lisati, et planeeritava tegevusega on välistatud ebasoodne mõju Natura 2000 alale ning KSH algamine ei ole vajalik. Samas märgiti, et kavandatavate ehitiste loodusesse sobitamine ja haljastuse säilitamine on väga oluline, kuna sellest sõltub olulisel määral ala miljöövärtus suure avaliku huviga külastusobjekti Suure Munamäe vahetus läheduses.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on 29.12.2023 kirjaga nr 14-3/3458-1 nõustunud Rõuge Vallavalitsuse seisukohaga, mille kohaselt KSH algatamine ei ole vajalik. Eelhinnangut on enne korralduse andmist täiendatud vastavalt kirjas esitatud märkustele.

JÄRELDUS

Arvestades kavandatud tegevuste mahtu, iseloomu, planeeringuala suurust ja paiknevust ning Natura 2000 võrgustiku ja Haanja looduspargi kaitse-eesmärke ja nende vajadusi, **ei kaasne eeldatavasti planeeringu elluviimisega olulisi keskkonnamõjusid, sh ei ole oodata ebasoodsaid mõjusid Natura 2000 võrgustiku sidususele ega teistele kaitstavatele loodusväärtustele.** Eeltoodust tulenevalt ei ole keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine vajalik ega põhjendatud. Keskkonnatingimusi tagavad nõuded on võimalik määrata detailplaneeringu koostamise käigus. Kui planeeringu koostamisel ilmneb vajadus täiendavate uuringute järele või ilmneb uusi keskkonnavaatest olulisi asjaolusid, tuleb vastavad uuringud ellu viia ning tulemustega arvestada planeeringulahenduse väljatöötamisel ja ellu viimisel.

Detailplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda ala tundlikkusest seoses planeeringuala paiknemisega Haanja looduspargi maastikukaitseala Keskusala piiranguvööndis, Natura 2000 Haanja looduslal ja linnualal, roheline võrgustiku Haanja tuumalal, Rõuge-Haanja-Kütiorrg väärtusliku maastiku alal ning suure avaliku huviga miljööväärtuslikus turismipiirkonnas. Planeeringulahenduse elluviimisel peavad säilima olemasolevad väärtused ning järgida tuleb üldplaneeringus, maakonnaplaneeringus ja üleriigilises planeeringus esitatud põhimõtteid ja väärtuslike alade arendamiseks seatud täiendavaid tingimusi.

Eelhinnangu koostasid:

Kariina Nesenko, maa- ja planeeringuspetsialist

Margit Päck, keskkonnaspetsialist

Rõuge Vallavalitsus